

บทที่ 1

บทนำ

1. ปัญหาหลักที่ต้องศึกษา และความสำคัญ

มูลนิธิโครงการหลวงได้มีการทดสอบการเลี้ยงแกะพันธุ์ชน ในพื้นที่สถานีเกษตรหลวงอินทนนท์ หน่วยย่อยผาตั้ง อ.จอมทอง จ.เชียงใหม่ และศูนย์พัฒนาโครงการหลวงแม่ลาน้อย (บ้านห้วยหอม และบ้านดง) อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน ส่วนใหญ่เลี้ยงไว้เพื่อการตัดขนแกะ และนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์จากแกะพันธุ์ชน ซึ่งการเลี้ยงแกะพันธุ์ชนต้องมีเทคโนโลยีในการเลี้ยง ตลอดจนการแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์ต่างๆ ให้เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีคุณภาพและคุ้มค่า ดังนั้นเพื่อให้เกิดการพัฒนาการเลี้ยงแกะพันธุ์ชนบนพื้นที่สูงแบบครบวงจร จึงมีการศึกษาและพัฒนาเทคโนโลยี และองค์ความรู้การเลี้ยงแกะพันธุ์ชนบนพื้นที่สูง

ปัจจุบัน การใช้ประโยชน์จากขนแกะเพื่อนำไปทำผลิตภัณฑ์ผ้าขนแกะ ได้ดำเนินมาบ้างพอสมควรแล้ว ซึ่งขนแกะสามารถตัดได้ปีละ 1 ครั้ง แกะหนึ่งตัวที่มีน้ำหนักประมาณ 30 กิโลกรัม จะให้ขนแกะเฉลี่ย 2.30 กิโลกรัม และเมื่อล้างทำความสะอาด ตากแห้งแล้วจะเหลือน้ำหนักเฉลี่ย 1 กิโลกรัม การเลี้ยงแกะแบบปล่อย และแบบกักขัง ไม่มีผลต่อปริมาณการให้ขนแกะ การให้ลูก และน้ำหนักตัว แต่การเลี้ยงแกะแบบกักขังจะให้น้ำหนักของขนแกะหลังการทำความสะอาดมากกว่าการเลี้ยงแบบปล่อย โดยทั่วไป ในแต่ละปีแกะสามารถให้ลูกได้ 2 ครั้ง (ครอก) ซึ่งมีโอกาสเกิดลูกแฝดได้สูงถึงร้อยละ 60.8 (บุญเสริม, 2541) ขนแกะที่ตัดได้และจำหน่ายในพื้นที่ สามารถจำหน่ายได้ราคาเพียงกิโลกรัมละ 150 บาท (ขนแกะก่อนทำความสะอาด) ทำให้ไม่คุ้มค่า ประกอบกับการใช้กรรไกรตัดขน ทำให้ขนแกะเสียหายมาก ไม่สามารถนำไปใช้ทำเส้นใยได้ทั้งหมด

นอกจากนี้ภายในฝูงแกะ ยังมีแกะเพศผู้และแกะที่มีคุณภาพ หรือแกะพ่อแม่พันธุ์ที่ให้ผลผลิตขนต่ำ หากนำมาขุนด้วยสูตรอาหารที่เหมาะสมสำหรับแกะพันธุ์ชนตามสภาพที่เลี้ยงบนพื้นที่สูง จะช่วยเพิ่มสมรรถภาพการผลิตและคุณภาพของขน เช่น การนำเนื้อมาแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร เพื่อทดแทนการนำเข้าเนื้อแกะจากประเทศ ซึ่งบริโภคส่วนหนึ่งนิยมรับประทานเนื้อแกะมาก โดยเนื้อแกะมีโปรตีนร้อยละ 15.7 มีไขมันปานกลาง (ร้อยละ 22.7) เนื้อแกะจัดว่าเป็นแหล่งของธาตุสังกะสี (zinc) ที่ช่วยเสริมระบบภูมิคุ้มกัน ช่วยรักษาแผลให้หายเร็วขึ้น ช่วยคงระดับน้ำตาลในเลือด และทำให้อัตราการเผาผลาญอาหารคงที่ (พิมพ์เพ็ญ, 2553)

การพัฒนาระบบการเลี้ยงแกะพันธุ์ชน ทั้งในเรื่องการตัดขนและการใช้ประโยชน์จากเนื้อแกะ จะเป็นการสร้างรายได้อย่างยิ่งยืนให้กับเกษตรกร ซึ่งสามสารภีใช้ส่งเสริมให้เป็นอาชีพที่มั่นคงของมูลนิธิโครงการหลวงได้ ปัจจุบัน เกษตรกรผู้เลี้ยงกลุ่มบ้านแม่ลาน้อย อ.แม่ลาน้อย จ.แม่ฮ่องสอน ได้นำขนแกะมาพัฒนาและทำเป็นผลิตภัณฑ์ผ้าทอขนแกะ ทั้งแบบใช้ผสมกับผ้าฝ้ายและแบบใช้ขนแกะทอผ้าล้วนๆ 100% ตลาดมีความต้องการอย่างมาก ส่วนเนื้อแกะยังไม่มีนำไปใช้แปรรูป ส่วนใหญ่เกษตรกรจำหน่ายแบบมีชีวิตทั้งตัว ประกอบกับการตัดขนแกะที่ศูนย์ย่อยผาตั้ง อินทนนท์ ยังใช้กรรไกรตัด ซึ่งต้องเสียเวลาและได้ขนที่มีคุณภาพไม่ดีนัก ในการศึกษาของโครงการนี้ จึงมุ่งไปที่การ

พัฒนาเครื่องตัดขนแกะชิ้นใหม่เพื่อใช้แทนกรรไกร ส่วนเนื้อมีการทดลองนำไปแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์อาหาร โดยคาดหวังว่า จะเป็นที่ต้องการของผู้บริโภค ต่อไป

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 2.1) เพื่อพัฒนาอุปกรณ์ และวิธีการตัดขนแกะที่มีประสิทธิภาพและลดการสูญเสียขนแกะ
- 2.2) เพื่อวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อแกะ และขนแกะของมูลนิธิโครงการหลวง

3. ขอบเขตของการศึกษา

- 3.1) การศึกษาและพัฒนาอุปกรณ์ วิธีการตัดขนแกะที่มีประสิทธิภาพ และลดการสูญเสียของขนแกะที่เหมาะสมสำหรับการเลี้ยงแกะในสภาพแวดล้อมบนพื้นที่สูง
- 3.2) การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อแกะของมูลนิธิโครงการหลวง
- 3.3) การวิจัยและพัฒนาผลิตภัณฑ์แปรรูปจากขนแกะ และหนังแกะที่เหลือจากกระบวนการชำแหละ
- 3.4) การประเมินการยอมรับของผู้บริโภคต่อผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อแกะ ขนแกะและหนังแกะของมูลนิธิโครงการหลวง

4. ผลสัมฤทธิ์ของโครงการ

- 4.1) ผลผลิต (Output) และตัวชี้วัดผลผลิต
 - 4.1.1) ได้อุปกรณ์และวิธีการตัดขนแกะที่มีประสิทธิภาพ และลดการสูญเสียขนแกะ 1 วิธีการ
 - 4.1.2) ได้ผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อแกะ และหนังแกะของมูลนิธิโครงการหลวง รวมอย่างน้อย 3 ชนิด
- 4.2) ผลลัพธ์ (Outcome) และตัวชี้วัดผลลัพธ์
 - 4.2.1) เกษตรกรผู้เลี้ยงแกะพันธุ์ชนมียุโรปและวิธีการตัดขนแกะที่มีประสิทธิภาพ และลดการสูญเสียขนแกะ เพื่อใช้อย่างเหมาะสมในพื้นที่สูง 2 พื้นที่
 - 4.2.2) เกษตรกรและมูลนิธิโครงการหลวงมีรายได้จากผลิตภัณฑ์แปรรูปจากเนื้อแกะ และขนแกะอย่างน้อย 3 ชนิด